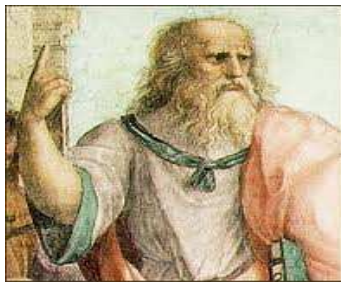

Wat is een goede leraar in het basisonderwijs? Myriam Lieskamp

Ik ben bezig met een promotie onderzoek naar wat nu precies een goede leraar in het basisonderwijs is. Iedereen heeft er een beeld bij, heeft een mening erover, vaak gebaseerd op eigen ervaringen of berichten uit de media. Echter, wat de ene persoon een goede leraar vindt, vindt iemand anders juist helemaal niet. Dit wisselende beeld maakt het voor leraren in het basisonderwijs niet echt makkelijk. Want waar moet of wil je nu aan beantwoorden?

Historisch gezien is het eveneens wisselend wat nu precies een goede leraar is. Plato vond dat mensen in een constant veranderende wereld leefden. 3 waarden zijn cruciaal: schoonheid, waarheid en goedheid. Met deze waarden verken je de wereld.

Plato was een anti-sophist. Sophisten waren leraren in Griekenland die in de 2^e helft van de 5^e eeuw voor Christus betaald les gaven in welsprekendheid en kennisinhoud. Niet de waarheid maar de overtuigingskracht was bepalend voor het succes. Een gruwel voor Plato. Plato, als goede leraar, had een diep gevoel voor morele verantwoordelijkheid.

Plato baseerde zijn ideeën op de visie van Socrates. Socrates vond dat een goede leraar vooral de vakinhoud moest beheersen voordat je mocht lesgeven. In ons hedendaagse onderwijs, zou deze visie nieuw leven ingeblazen moeten worden. Het aantal onbevoegde docenten in het VO en MBO neemt nog steeds toe. Socrates hanteerde een interactieve lesmethode waarbij de dialoog tussen de leerling en de leraar centraal stond. Het doel van het onderwijs was geen persoonlijke groei, maar leren dienstbaar te zijn aan de maatschappij. Aristototeles daarentegen vond het doel van het onderwijs de zelfrealisatie van de mens. Door onderwijs kon een mens zijn hoogste bestaan bereiken, namelijk het hebben van vrije tijd. In deze vrije tijd kan je je bezig houden met die thema's die bijdragen aan een virtuose stad gebaseerd op democratische principes. Goede leraren waren leraren die actief les gaven en gebruik maakten van reeds aanwezige kennis.

In de Middeleeuwen was een goede leraar een leraar die goed Bijbelonderwijs kon geven. Onderwijs had slechts één doel: de geestelijken moesten leren de Bijbel beter te bestuderen zodat zij vromer konden leven. De burgers moesten vooral niet teveel leren. Leraren konden zelf vaak niet goed lezen en schrijven. Dat was ook niet belangrijk. Maar het onderwijs werd in een rap tempo slecht. Karel de Grote greep in en stelde Bijbelles verplicht voor alle jongens. Om de kwaliteit van het onderwijs te controleren werden er missie dominici aangesteld (een soort onderwijsinspecteurs). Goede leraren moesten zelf kunnen lezen, schrijven en rekenen.

In de tijd van de Reformatie was een goede leraar, een leraar die goed reformatorisch onderwijs kon geven, een hard stemvolume had en hard kon slaan. Als een leraar niet goed kon rekenen of schrijven was dat niet zo'n probleem.

Hoe anders werd het beeld van een goede leraar in de tijd van Comenius in 1592. Hij stelde dat lijfstraffen juist niet goed waren voor de ontwikkeling van kinderen. De lessen die een leraar gaf moesten vooral leuk zijn, uitdagend. Leraren moesten een goede band met hun leerlingen opbouwen. Ook meisjes hadden recht op onderwijs. Comenius streefde naar een maatschappij zonder oorlog en dacht dat je dit met goed onderwijs kon bereiken.

Fröbel (1782-1852) vond het essentieel dat mensen door zelfreflectie en denken hun eigen potentie leren ontdekken, deze ontwikkelen en gebruiken. Daardoor kon de mens een verbinding leggen tussen de buitenwereld (dat wat je ziet) en de binnenwereld (dat wat je voelt). Dat is een vaardigheid die alleen mensen bezitten. Je kon dit bereiken door onderwijs dat zorgvuldig gegeven werd, door vriendelijke en zorgzame leraren. De leraar moet daarbij vooral taal gebruiken als middel om de werkelijkheid te verbinden met de innerlijke wereld.

Nyerere (1922-1999) was een leraar en later president in Tanzania. Zijn visie was dat onderwijs er voor moest zorgen dat mensen zelfredzaam en onafhankelijk werden. Een goede leraar zorgde ervoor dat leerlingen hun eigen capaciteiten leerden ontdekken, hun eigen leerbehoeften identificeerden. Leren moest plaats vinden binnen de context van de wereld waarin de kinderen en volwassenen leven. Nu noemen we dit probleemgestuurd leren.

Er zijn nog veel meer “grote”denkers geweest met hun visie op het belang van onderwijs en hoe je dat zou kunnen bereiken. Wat in ieder geval één conclusie is: wat een goede leraar is direct verbonden met de kenmerken van die maatschappij. Een tweede conclusie is dat de goede leraren die hun tijd ver vooruit waren graag een bijdrage wilden leveren met hun onderwijs aan een betere maatschappij.

Reageren? Graag. Uw opmerkingen worden op prijs gesteld.

Gebaseerd op:

Rooijendijk, C. 2010 Grootvader Piepestok, Uitgeverij Atlas, Amsterdam – Antwerpen

Unesco, 1997, Thinkers on Education, 4 delen, Unesco Publishing, Oxford.